

3. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна / І. Шутак // Вісник Національної академії правових наук України. – К. – № 3(74), 2013. – С. 81–86.

Ключові слова: моніторинг, правовий моніторинг, юридична техніка, техніка правового моніторингу.

Ключевые слова: мониторинг, правовой мониторинг, юридическая техника, техника правового мониторинга.

Keywords: monitoring, legal monitoring, legal technique, legal monitoring technique.

Грезіна Олена Миколаївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»
аспірант кафедри загальної теорії права та держави*

СУЧАСНИЙ СТАН ГАРАНТІЙ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ОСВІТУ

На сучасному етапі розвитку суспільства в епоху глобалізації та інформатизації одним з визначальних факторів розвитку країни є рівень науки та освіти. Тому завданням держави є створення конкурентоспроможної освітньої системи, особливо вищої освіти, яка відіграє ключову роль у поширенні фундаментальних та професійних знань, активно сприяє проведенню наукових досліджень та розвитку новітніх технологій. Сучасна вища освіта України перебуває у стані модернізації та реформування. Досліджувати юридичну природу будь-яких прав і свобод людини і громадянина без аналізу умов і засобів, що їх гарантують, видається недоцільним і необґрунтованим. Адже загальновизнаною є думка про те, що реальність прав і свобод забезпечують саме гарантії, без яких можливості людини залишаються пустими деклараціями. Виконуючи забезпечувальну функцію щодо реалізації прав і свобод людини і громадянина, гарантії перетворюють їх у цінність для кожного та суспільства загалом.

Для проведення дослідження велике значення мають наукові праці, в яких

розглядається розвиток вищої освіти в Україні, зокрема таких авторів: В. О. Боняк, О. Ф. Мельничук, М. М. Ребкало, Л. П. Самофалов, В. С. Олійник та інших.

Освіта в Україні розглядається як необхідний і визначальний фактор соціального та економічного розвитку суспільства і держави в цілому. Це пояснюється тим, що найвищу цінність і основний капітал у сучасному суспільстві згідно з чинною Конституцією України являє собою людина, яка володіє здібностями здійснювати пошук і освоювати нові знання, приймати обдумані і нестандартні рішення. Відповідно до цього в Україні нормативно гарантується можливість отримання освіти і цей процес здійснюється шляхом надання людині і громадянину права на освіту. Міжнародним і українським законодавством право на освіту віднесено до фундаментальних прав людини. Право на освіту є складовою частиною права на отримання безперервної освіти, реалізація якого передбачається протягом усього життя людини [1, с. 13].

Потреба з'ясування природи гарантій у механізмі здійснення захисту права на освіту зумовлюється їх значимістю й розвитком суспільних відносин. В умовах демократизації освіти гідне місце в їх системі займають академічні свободи та інші стимулюючі засоби, що слугують гарантіями права на освіту. Усвідомлення теоретичної та практичної значимості гарантій прав і свобод людини і громадянина завжди зумовлювало і нині спричиняє підвищений науковий інтерес учених до їх вивчення. Не залишилася поза межами наукового вивчення й проблема гарантій права на освіту. Досліджуючи право громадян на освіту прийнято виділяти загальні – властиві всім правам, і спеціальні – притаманні праву на освіту гарантії.

Так, на думку В. Боняк, гарантіями досліджуваного права є чітка система соціально-економічних, політичних, юридичних та ідеологічних умов, засобів і способів, які забезпечують фактичну реалізацію, охорону та захист конституційного права людини і громадянина на освіту, за яких особистість (людина і громадянин) може реально захистити і відстоювати на законних підставах передбачену Конституцією України, законодавчими актами можливість [2, с. 124].

О. Мельничук зазначає, що гарантії права на освіту – це сукупність об'єктивних і суб'єктивних загальносоціальних умов і правових засобів, що забезпечують реалізацію, захист та охорону права на освіту [3, с. 272].

Неабияке значення для гарантування права на освіту є розвиток автономії навчальних закладів, сутність якої полягає в самостійному, незалежному, відповідальному здійсненні навчальними закладами управлінської, освітньо-наукової, фінансової діяльності. Необхідно активніше долучати до освітнього процесу та науково-методичної, економічної діяльності навчальних закладів батьків, наглядових рад, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, засобів масової інформації. В умовах розвитку демократичної політичної системи слід забезпечити навчальним закладам академічну автономію як основу для інтеграції освіти в європейський освітній простір. Академічна автономія передбачає свободу, сутність якої полягає в самостійному та незалежному здійсненні учасниками освітніх правовідносин навчальної та наукової діяльності. Академічна автономія широко розвинена у Великобританії, де кожен вищий навчальний заклад має право самостійно вирішувати питання щодо впровадження кредитно-трансферної системи навчання, розробки навчальних програм, проходження стажування, правил вступу, присудження кваліфікацій тощо. Освітні закони інших європейських країн також проголошують автономію навчальних закладів [3, с. 275].

Отже, слід зазначити, що зростання впливу міжнародних норм та євроінтеграційних процесів у сфері освіти також вимагає проведення досліджень в означеному напрямку. Необхідність дослідження гарантій права на освіту підсилює також дискусійний і недостатньо досліджений характер окремих їх питань, які стосуються поняття, сутності, видової класифікації, ролі державних і громадських інституцій у механізмі забезпечення даного права.

Література

1. Ребкало М.М., Самофалов Л.П., Олійник В.С. Особливості реалізації права на освіту в Україні: аналітично-правовий огляд. *Науковий вісник Сіверщини*. Право. 2019. № 2 (7). С. 13–22.

2. Боняк В. О. Конституційне право людини і громадянина на освіту та його забезпечення в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.02. К. 2005. 205 с.

3. Мельничук О. Ф. Конституційно-правове забезпечення права на освіту в Україні в контексті європейського досвіду: дис. ... д-ра. юрид. наук. 12.00.02. К. 2015. 459 с.

Ключові слова: право на освіту, гарантії захисту права на освіту, класифікація гарантій права на освіту, захист прав учасників освітнього процесу, компаративний аналіз гарантій права на освіту.

Ключевые слова: право на образование, гарантии защиты права на образование, классификация гарантий права на образование, защита прав участников образовательного процесса, компаративный анализ гарантий права на образование.

Key words: right to education, guarantees of protection of the right to education, classification of guarantees of the right to education, protection of the rights of participants in the educational process, comparative analysis of guarantees of the right to education.

Заволока Вікторія Олексіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

аспірантка 3-го року навчання

кафедри загальної теорії права та держави

РЕЦЕПЦІЯ ПРАВА ТА ПРАВОВА СПАДЩИНА: ДО ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ

Розвиток законодавства в Україні має за мету, передусім, зміну застарілих норм, які не враховують всі проблеми сучасного суспільства. Допоміжним чинником, на данному етапі розвитку слугує досвід країн Європи, які певним чином подолали дані складнощі.

У зв'язку із цим, цікавими є звернення до дослідження категорій рецепції та правової спадщини країни, які викликають у науковців багато питань. Стійкість тієї чи іншої правової системи забезпечується, як правило, правовим менталітетом, правовими традиціями та іншими складовими правової спадщини – «являє собою сукупність зв'язків, відносин і результатів правового розвитку минулих історичних епох в межах окремої правової культури, правової системи або правової сім'ї. Вона втілена в сукупності правових цінностей,